

Z LEGISLATIVY EVROPSKÉ UNIE

Účelem této rubriky je podat přehled o vybraných významných právě připravovaných či již přijatých legislativních aktech Evropské unie, které mají z hlediska svého obsahu vazby na oblast správního práva nebo činnost správních orgánů a úřadů členských států nebo EU nebo jsou jinak významné co do předmětu úpravy. Účelem informací vztahujících se k jednotlivým návrhům či platným právním předpisům EU není detailní rozbor daného předpisu, ale spíše stručné upozornění na jeho nejdůležitější aspekty, jakými jsou cíle a působnost právní úpravy. V případě zájmu o hlubší studium daného předpisu je u názvu předpisu uveden též odkaz na číslo Úředního věstníku Evropské unie, ve kterém byl daný předpis publikován.

Úřední věstník EU: <http://eur-lex.europa.eu/cs/index.htm>

Databáze Pre-Lex: http://ec.europa.eu/prelex/rech_simple.cfm?CL=cs

PŘÁVNÍ PŘEDPISY EU

Směrnice Rady (EU) 2015/637 ze dne 20. dubna 2015 o opatřeních v oblasti koordinace a spolupráce s cílem usnadnit konzulární ochranu nezastoupených občanů Unie ve třetích zemích a o zrušení rozhodnutí 95/553/ES.

Úřední věstník L 106, 24. 4. 2015.

Jedním z práv, které občanům EU přiznává primární právo EU, konkrétně Smlouva o fungování EU¹⁾ (SFEU), je právo na diplomatickou a konzulární ochranu jiným členským státem na území třetí země, kde členský stát, jehož je daný občan státním příslušníkem, nemá své zastoupení. Tato ochrana je přiznávána za stejných podmínek, jaké by měli státní příslušníci státu, který ve třetí zemi své zastoupení má.

Cílem směrnice je stanovit konkrétní pravidla pro to, aby uvedené právo na konzulární ochranu mohlo být občany EU využíváno. Směrnice proto stanoví

---

¹⁾ Čl. 20 SFEU zavedl tzv. „občanství Unie“, které spočívá v tom, že každá osoba, která má státní příslušnost členského státu, je zároveň občanem EU. Občanství EU doplňuje občanství členského státu, nicméně nenahrazuje je. To samé ustanovení zároveň přiznává občanům EU práva, která s takovým občanstvím jsou přímo spojena a vyplývají z něj. Právo na diplomatickou a konzulární ochranu kterýmkoliv členským státem za stejných podmínek jako pro občany daného státu, je jedním z takových práv. Dalšími právy spojenými s občanstvím EU jsou právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států; právo volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu a v obecních volbách v členském státě, v němž mají bydliště, za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto státu na území třetí země, kde členský stát, jehož jsou státními příslušníky, nemá své zastoupení; petiční právo k Evropskému parlamentu; právo obracet se na evropského veřejného ochránce práv a právo obracet se na orgány a poradní instituce Unie v jednom z jazyků Smluv a obdržet odpověď ve stejném jazyce.

opatření v oblasti koordinace a spolupráce za účelem usnadnění výkonu práva občanů EU na diplomatickou a konzulární ochranu kterýmukoli členským státem na území třetí země, v níž členský stát, jehož jsou daní občané státními příslušníky, nemá své zastoupení, a to za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto členského státu.

Směrnice pracuje s pojmem „nezastoupení občané“, kterými se rozumí občané EU, kteří mají státní příslušnost členského státu, jenž nemá ve třetí zemi své zastoupení. Směrnice dále stanoví výkladové pravidlo, dle kterého členský stát nemá ve třetí zemi zastoupení, pokud v ní nemá a) stále velvyslanectví, b) stálý konzulát nebo c) pokud v ní nemá velvyslanectví, konzulát ani honorárního konzula, kteří jsou schopni účinně poskytnout v daném případě konzulární ochranu.

Pro poskytování diplomatické a konzulární ochrany směrnice stanoví jednu základní zásadu, a to že velvyslanectví nebo konzuláty členských států poskytují konzulární ochranu nezastoupeným občanům za stejných podmínek jako svým vlastním státním příslušníkům. Členské státy též mohou rozhodnout, že se směrnice použije na konzulární ochranu poskytovanou honorárními konzuly. V takovém případě nicméně dané členské státy musí zajistit, aby byli nezastoupení občané řádně informováni o rozhodnutích zajistit diplomatickou a konzulární ochranu i ze strany honorárních konzulů²⁾ a dále o míře, v níž jsou honorární konzulové příslušní k poskytnutí takové ochrany.

Nezastoupení občané dále mají nárok požadovat ochranu u velvyslanectví či konzulátu kteréhokoli členského státu.

Z praktických a ekonomických důvodů směrnice umožňuje, aby členský stát trvale pro účely pomoci nezastoupeným občanům zastupovat jiný členský stát přičemž velvyslanectví nebo konzuláty členských států mohou uzavřít praktická ujednání o sdílení odpovědnosti za poskytování konzulární ochrany nezastoupeným občanům. V takovém případě musí dané členské státy informovat o takových ujednáních Evropskou komisi a Evropskou službu pro vnější činnost (ESVČ) a zveřejnit je, aby byla zajištěna dostatečná informovanost pro nezastoupené občany. Pokud nastane případ, kdy existuje výše uvedené ujednání mezi konkrétními členskými státy, zajišťuje velvyslanectví či konzulát, u něhož nezastoupený občan žádá o konzulární ochranu a jenž není určen jako příslušný v souladu s příslušným platným ujednáním, aby žádost občana byla předána příslušnému velvyslanectví či konzulátu (toto pravidlo se neuplatní v případě, kdy by takovým postupem byla ohrožena konzulární ochrana či pokud nalé-

---

²⁾ Honorární konzul je v rámci diplomacie v zásadě čestná funkce. Honorární konzulové zastupují stát v místě svého působení dobrovolně, mnohdy bez nároku na odměnu či plat. Není výjimčné, že honorární konzulové nejsou státními příslušníky země, kterou zastupují. Státy zpravidla jmenují honorární konzuly v zemích, kde nemají vlastní diplomatické zastoupení.

havost záležitosti vyžaduje okamžité opatření dožádaného velvyslanectví či konzulátu).

Pokud jde o povinnosti nezastoupených osob, tyto musí coby žadatelé o konzulární ochranu prokázat, že jsou občany EU, tzn. předložit cestovní pasy nebo jiné průkazy totožnosti. Pokud daný občan nemůže předložit cestovní pas nebo průkaz totožnosti, směrnice stanoví, že státní příslušnost bude možné prokázat jakýmkoli jinými prostředky, v případě potřeby i ověřením u diplomatických či konzulárních úřadů členského státu, o kterém nezastoupená osoba, resp. žadatel uvádí, že je jeho státním příslušníkem. Pokud jde o rodinné příslušníky nezastoupené osoby, lze totožnost a existenci rodinného vztahu prokázat jakýmkoli prostředky, včetně ověření členským státem, který poskytuje pomoc, u diplomatických či konzulárních úřadů členského státu, jehož jsou daní občané státními příslušníky.

Směrnice dále uvádí, jaké jsou konkrétní případy či situace, které mohou být předmětem konzulární ochrany. Demonstrativní výčet uvádí zatčení nebo zadržení; postižení trestným činem; vážnou nehodu nebo vážné onemocnění; úmrtí; pomoc a repatriace v případě nouze; vystavení náhradních cestovních dokladů.

Směrnice dále stanoví pravidla pro úhradu nákladů na konzulární ochranu nezastoupenými občany. Nezastoupení občané se zaváží, že členskému státu, jehož jsou státními příslušníky, uhradí náklady na konzulární ochranu za stejných podmínek jako státní příslušníci členského státu poskytujícího pomoc (směrnice k tomuto účelu stanoví v příloze I standardizovaný formulář). Členský stát poskytující pomoc poté žádá o úhradu nákladů na konzulární zastoupení členský stát, jehož je nezastoupený občan státním příslušníkem (směrnice opět stanoví v příloze II standardizovaný formulář). Členský stát, jehož je nezastoupený občan státním příslušníkem, pak bude mít povinnost uhradit uvedené náklady v přiměřené lhůtě, která by neměla přesáhnout dvanáct měsíců. Členský stát, jehož je nezastoupený občan státním příslušníkem, může dotyčného občana požádat o úhradu těchto nákladů. Pokud z konzulární ochrany poskytnuté nezastoupenému občanovi v případě zatčení nebo zadržení vyplynou diplomatickému či konzulárnímu úřadu nezvykle vysoké, avšak nezbytné a odůvodněné cestovní náklady, náklady na ubytování nebo náklady na překlad, může členský stát poskytující pomoc požádat o náhradu těchto nákladů členský stát, jehož je nezastoupený občan státním příslušníkem, a tento stát je uhradí v přiměřené lhůtě, která nepřesáhne dvanáct měsíců.

Daniel Hoda